

Л. Кукоба,
наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу
Фонду Президентів України,
канд. іст. наук

ДИЗЕЛЬНА ДОМОВЛЕНІСТЬ США ТА РОСІЇ: ПОЛІТИЧНИЙ РОЗРАХУНОК І РИЗИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Опубліковано: Кукоба Л. Дизельна домовленість США та Росії: політичний розрахунок і ризики для України. *Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни*. Інформаційно-аналітичний бюлетень. 2026. Випуск 20 (195). С. 69-82.

На днях стало відомо, що чергова спроба встановити енергетичне перемир'я з російською федерацією зазнала поразки, а українська делегація, яка прибула до Маямі на запрошення спецпосланця США Стіва Віткоффа, опинилась в центрі «дизельного Мюнхена», як встигли охрестити експерти нову домовленість Дональда Трампа з Путіним. Варто розглянути суть цієї домовленості, її потенційні наслідки, оцінки експертів та реакцію з боку європейських лідерів та політиків США.

Президент США Дональд Трамп заявив, що завершив «надзвичайно успішну дискусію» з Путіним, під час якої було домовлено, що Росія негайно поставить понад 300 тисяч тонн дизельного палива на американський та світовий ринки, ще 500 тисяч тонн – протягом листопада, а 1 млн тонн – одразу після цього. «Крім того, з урахуванням стану своїх дизельних нафтопереробних заводів, Росія потім, у найкоротший термін, поставить 3 млн тонн дизельного палива. Завдяки нашому повному контролю над Ормузькою протокою та цій чудовій новині щодо російських енергоресурсів ціни на дизельне паливо для американців і, власне, у всьому світі, знизяться, до рекордно низьких рівнів, і це відбудеться швидко», – написав Трамп. Він підкреслив, що зниження цін для американців є його найбільшим пріоритетом (eurointegration.com.ua).

Після розмови Трампа з путіним Міністерство фінансів США офіційно призупинило дію санкційних обмежень, дозволивши до 7 квітня 2027 року

проводити операції з продажу, транспортування, розвантаження та імпорту російського дизельного пального (slovoidilo.ua).

Зазначається, що українська делегація поїхала до США на переговори 9–10 жовтня, щоб обговорити можливе енергетичне перемир'я з Росією та окрему домовленість про припинення ударів у Чорному морі. Натомість замість узгодження умов домовленостей вони дізналися про рішення, яке, на їхню думку, може надати Москві додаткові доходи для фінансування війни проти України та послабити позиції Києва на переговорах (censor.net).

Українські посадовці заявили, що Київ не був заздалегідь поінформований про таке рішення. Хоча раніше президент Володимир Зеленський підтверджував, що Вашингтон розглядає можливість домовленостей із Москвою, деталі угоди стали відомі лише після публічного оголошення (censor.net).

Заява Трампа пролунала після того, як 18 вересня він підписав закон HR 5334 – Закон Ліндсі О. Грема про запровадження санкцій проти Росії та Ірану 2026 року. Документ передбачає розширення санкцій проти російських чиновників, банків і суден, які допомагають обходити обмеження на торгівлю російськими енергоносіями, а також заборону на нові американські інвестиції в Росію та купівлю її суверенного боргу. Крім того, закон передбачає мита в розмірі до 100 % на товари з країн, які продовжують купувати російську нафту або газ і належать до найбільших імпортерів цих енергоносіїв, а також із країн, які сприяють обходу санкцій. Для окремих імпортерів газу передбачено винятки. Документ передбачає розширення обмежень проти російського військового керівництва і посилення контролю за експортом товарів, які РФ може використовувати для виробництва зброї (nv.ua).

Видання зауважує, що в українській делегації це викликало питання, чи не узгодили США частину домовленостей із Росією ще до того, як Україна та європейські партнери визначили параметри можливого енергетичного перемир'я (censor.net).

Серед головних мотивів Дональда Трампа, які спонукали його до укладення угоди, в першу чергу вказуються вибори до Конгресу. Високі ціни на пальне в США послаблюють позиції Республіканської партії Трампа перед листопадowymi виборами до Конгресу. Схоже, демократи можуть отримати більшість в обох палатах – Палаті представників і Сенаті, – що обмежить свободу дій Трампа (aroundprague.cz).

Політолог Володимир Фесенко стверджує, що замість енергетичного перемир'я у війні між Росією і Україною відбулась сепаратна угода між Трампом і Путіним, які обмінялися символічними подарунками. Росія зробила «жест доброї волі» для Трампа – постачання певної партії дизеля в США напередодні виборів до Конгресу США. Трамп дуже сподівається, що це допоможе республіканцям на проміжних виборах до Конгресу США (glavcom.ua).

Як пише The Atlantic, рейтинги американського президента стрімко падають, і йому потрібен передвиборчий трюк, здатний спрацювати в останній момент (unian.ua).

На думку економіста Віталія Шапрана, домовленість має переважно політичний характер: «Тож очевидно, що домовленості мають на 75 % політичний (передвиборчий) відтінок і на 25 % дипломатичний. Звісно, Трампу потрібні результати під вибори. Він демонструє формальне піклування про електорат, який хоче бачити дешевший дизель на АЗС, і думає, що таким чином наближає мир», – вважає Віталій Шапран (focus.ua).

Засновник і директор з інвестицій компанії Pickering Energy Partners Ден Пікерінг підмітив ще один нюанс: Трамп не випадково говорив про обсяги в тоннах, а не в барелях. «Для пересічного спостерігача цифра в тоннах виглядає більш значною. Це скоріше політика, ніж реальний переломний момент», – зазначив Пікерінг (censor.net).

Міністр охорони здоров'я Великої Британії Вес Стритінг також припустив, що позиція Трампа може бути пов'язана з наближенням проміжних виборів до Конгресу США в листопаді. За його словами, американський

президент перебуває під тиском через зростання вартості життя та цін на енергоносії в США (unian.ua).

Але цей мотив Дональда Трампа може отримати протилежний ефект. Колишній міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба вважає, що в середньостроковій перспективі для України буде більше плюсів, ніж мінусів. Він припускає, що новина негативно вплине на позиції Трампа на виборах до Конгресу США, які відбудуться в листопаді. «Ця новина відколе від Трампа ще більше людей, для яких таке плазування Америки перед Росією є неприйнятним», – сказав Кулеба у своєму блозі (radiosvoboda.org).

Крім того, минулого тижня газета The New York Times повідомила про можливу багатомільярдну нафтову угоду в обмін на активи, що належать російській компанії «Лукойл», – угода, яка принесла б пряму вигоду одному зі спонсорів Трампа та двом близькосхідним групам, які мали ділові зв'язки зі зятем Трампа Джаредом Кушнером або родиною спеціального представника президента США Стіва Віткоффа. Однак у привабливих російських схемах є підступ: російські енергетичні активи не мають великої цінності, якщо їх регулярно знищують українські безпілотники, зазначає видання: «Це робить очевидним прихований принцип «послуга за послугою», закладений у ці вигідні угоди, що пропонуються родині та друзям Трампа: якщо ви змусите Україну капітулювати, ми забезпечимо вам незліченне багатство» (unian.ua). Як пише The Atlantic, оточенню Трампа угода обіцяє можливості для корупції з багатомільярдними оборотами», – зазначає видання (unian.ua).

Отже, експерти та автори інформаційних видань майже одностайно пояснюють, що мотиви Дональда Трампа зумовлені необхідністю заручитись підтримкою електорату на проміжних виборах та бізнесовими інтересами оточення президента США.

Найважливішим залишається питання впливу цієї домовленості на ситуацію в Україні. Першим ризиком є тимчасове скасування санкцій проти російської нафтопереробної економіки.

Президент України Володимир Зеленський розкритикував домовленості Дональда Трампа та Володимира Путіна щодо російського дизелю. Він зазначив, що доходи від експорту пального лише посилюватимуть можливості росії продовжувати бойові дії проти України. «Це додаткові гроші на цю війну. Це додаткові гроші на ті страждання проти нас, безумовно», – наголосив президент. Володимир Зеленський також висловив обурення тим, що на тлі переговорів про мир, одним із можливих перших кроків яких він назвав припинення вогню в енергетичній сфері, США домовляються з росією про рішення, яке може забезпечити Кремль додатковими фінансовими ресурсами. «Я вважаю, що нашу команду використовують просто як ширму. І це точно нечесно. Це точно не по-партнерськи. І це, на мій погляд, слабе рішення, на жаль. На жаль, слабе рішення сильних партнерів», – заявив глава держави (slovoidilo.ua).

За словами президента, під час візиту представників Конгресу США до Києва він сказав їм, що для завершення війни треба посилити санкції проти РФ за законом Ліндсі Грема, однак розмова Трампа та Путіна «веде до іншого». Він назвав послаблення санкцій проти Росії «слабкістю», адже від російської влади потрібно вимагати «чіткої та тривалої деескалаційної домовленості». «Це грає на Росію, на те, що вона вбиватиме більше, воюватиме довше, ще менше буде поважати Америку і завдасть ще більше втрат і збитків світу. Україна готова до дзеркальних деескалаційних кроків, і американська команда знає цю нашу позицію», – сказав Зеленський (suspilne.media).

Він зауважив, що удари Сил оборони по НПЗ та інших нафтових об'єктах у РФ – це «відповідь» Кремлю на його вже кількарічну кампанію ударів по українській енергетиці. Втім, за словами президента, Україна «не буде спалювати» російську нафтопереробку, якщо росіяни припинять ці атаки. «Ми пропонуємо Америці саме таку домовленість і вважаємо, що сили Сполучених Штатів достатньо, щоб досягти такого компромісу. Подарунки Путіну не спрацюють на мир і будь-яку користь для цивілізованого світу. Росія «віддячить» за дизель подальшим терором та підлостями. Дозвіл Росії

продавати нафтопродукти – це інвестиція у війну, яку треба закінчити, а не продовжити. Потрібна реальна деескалація з Росією і в дзеркальному форматі», – сказав він (suspilne.media).

Як підкреслює The Atlantic: «Запропоновані Путіним Трампу 2,25 мільйона барелів дизельного палива не матимуть жодного реального впливу на світові енергетичні ринки чи глобальні ціни на дизель. Але прийняття цього палива призведе до краху режиму санкцій, введеного США проти Росії, і зробить Трампа союзником Путіна у протидії українським ударам по російських об'єктах енергетики» (unian.ua).

Для Москви домовленість важлива, бо відповідає її меті: зблизитися з Америкою в обхід Європи й не робити жодних поступок у війні проти України. Лише три тижні тому Трамп підписав закон, ухвалений Конгресом, який дозволяв йому посилити санкції проти країн, що купують російські нафту й газ. Але закон лише надавав таке право, а не зобов'язував президента. Тепер він пішов прямо протилежним шляхом (aroundprague.cz).

Політолог Володимир Фесенко з цього приводу сказав наступне: «Забудьте про «пекельні санкції» проти РФ, які дехто очікував до 18 жовтня відповідно закону Ліндсі Грема. Трамп задоволений як дитина, якому російський диктатор подарував цукерку. Путін закинув гачок з дизельною приманкою, і Трамп з радістю заковтнув цей гачок» (glavcom.ua).

Фінансовий аналітик Андрій Шевчишин звернув увагу на суперечність між очікуваннями щодо нових санкцій проти Росії та рішенням про послаблення обмежень на торгівлю дизелем. До 18 жовтня Трамп має ввести пекельні санкції, або пояснити Конгресу чому не запровадив. А зараз, не те що про санкції, зараз навпаки про видачу ліцензії мова йде на 3 місяці на поставки дизелю. На думку Шевчишина, це може свідчити про те, що українські удари по російських НПЗ стали одним із чинників американської політики щодо енергетичних домовленостей із Москвою. «Це значить, що удари по НПЗ зась. Санкцій не буде. А удари по нам будуть. Чи це перемовна позиція?» – поставив він питання (focus.ua).

На думку аналітика Володимира Горбача, ключовою вигодою для Москви може стати не продаж дизеля, а послаблення санкційних обмежень. «Трамп практично нічого не отримає, а Путін отримує «ліцензію» на торгівлю дизелем до 7 квітня 2027 року. По суті, індульгенцію за те, що він зараз і дотепер робив з Україною», – написав аналітик (focus.ua).

Політолог Володимир Фесенко також констатує: «В обмін Путін отримав тимчасове зняття санкцій на експорт дизельного пального з РФ. Але головне, що він фактично отримав неофіційний дозвіл продовжувати руйнівні удари по Україні як мінімум найближчі півроку. Тому оборудку між Трампом і Путіним можна назвати «дизельним Мюнхеном» Дональда Трампа» (glavcom.ua).

Ще одним ризиком називають нову кризу між президентами України та США. Президент України Володимир Зеленський відреагував на угоду в соцмережі та назвав її ознакою слабкості. Трамп, найімовірніше, йому цього не пробачить: коли у Вашингтоні журналістка запитала його про слова Зеленського, він відповів «ОК» і пішов. За даними американських ЗМІ, Трампа дратує, що Київ і далі б'є по російських НПЗ попри його заклики припинити. «Він неправильно читає ситуацію. Атаки на НПЗ руйнують добру волю, яку Трамп виявляв останні пів року», – заявив представник Білого дому (aroundprague.cz).

Дизельна угода має «зловісний» аспект, який позбавляє Україну важелів тиску у війні, стверджує оглядач The Telegraph Білл Браудер. У відповідь на російські бомбардування українських міст Україна завдає ударів по російських нафтопереробних заводах. І хоча Росія відхилила пропозицію про «енергетичне перемир'я», але якби Україна продовжила діяти й вивела з ладу решту російських потужностей з переробки нафти, то, найімовірніше, Путін зрештою погодився б на якесь перемир'я в повітрі, зазначає аналітик. Однак Трамп щойно значно ускладнив використання цього важеля тиску, зазначає він: «Постачання трьох мільйонів обіцяних тонн дизельного палива залежить від стану російських НПЗ. Відтепер кожен український безпілотною, що вразить

такий об'єкт, буде подаватися у Вашингтоні як удар по американських автомобілістах. Сам Путін не зміг би придумати кращого сценарію» (unian.ua).

Політолог Володимир Фесенко вчоргове вказує, що проблема цієї угоди для України не лише в тому, що зірвалися майже останні надії на якесь енергетичне перемир'я. Ця угода є пасткою і для відносин між США і Україною. Путін явно хоче підставити Україну перед Трампом. Він розуміє, що Україна продовжить відповідати на російські удари, зокрема буде і продовження атак по російських НПЗ. І тоді Кремль буде звинувачувати Україну в зриві постачань російського дизелю до США (fakty.com.ua). Далі продовжив: «Для Трампа є важливим ситуативно-передвиборний і тактичний інформаційно-політичний ефект від цієї угоди. А от Путін грає багатоходівку – і в реалізації стратегії своїх відносин з Трампом, і в провокуванні кризи у відносинах між США і Україною» (fakty.com.ua).

Економіст Віталій Шапран припускає, що Вашингтон розраховує використати домовленість, щоб підштовхнути Кремль до переговорів з Україною. «В Білому Домі не можуть не знати, що РФ не має дизелю, щоб загасити цінову пожежу на світовому ринку. Але, ослабивши санкції, вони тепер підштовхують РФ до перемовин з Україною, оскільки, щоб виконати угоду, Путіну дійсно потрібно, щоб Україна не була по НПЗ», – пояснив економіст. Однак він сумнівається, що такий розрахунок спрацює (focus.ua).

Цей момент можна оцінювати з позитивної точки, адже атаки на російські НПЗ продемонстрували вразливі місця економіки РФ. Вашингтон домагається від Києва односторонньої відмови від ударів по російській нафтовій інфраструктурі, не пропонуючи замість цього жодних гарантій. Про це в етері Радіо NV заявив ветеран російсько-української війни Євген Дикий, екскомандир роти батальйону «Айдар». За його словами, Дональд Трамп уже не приховує, що став на бік Володимира Путіна. «Давайте називати речі своїми іменами: Дональд Трамп – союзник Володимира Путіна, викотив нам черговий ультиматум. Ультиматум дуже простий: ми маємо в односторонньому порядку припинити робити те, що насправді є одним з найбільш ефективних наших

методів боротьби проти Росії. Ми знайшли у Росії слабе місце», – наголосив Дикий (focus.ua). Слабким місцем Росії ветеран називає вуглеводні. Саме вони, за його словами, живлять імперію. Київ почав «точити кров» Путіна, і той, відчувши серйозні проблеми, звернувся по допомогу до союзника за океаном – Дональда Трампа (focus.ua).

Аналітики Інституту вивчення війни (ISW) також відреагували на рішення Трампа про скасування санкцій проти РФ, які стосувались заборони на купівлю російських нафтопродуктів. Москва отримала можливість продавати 0,3-3 млн тонн дизелю на світовому ринку та отримуватиме гроші для продовження війни в Україні. «Рішення США надати Росії дозвіл на експорт дизельного палива є односторонньою поступкою США в їхній переговорній позиції з Росією, тоді як Росія не пропонувала США жодних поступок у переговорах щодо припинення війни в Україні», – ідеться у звіті ISW (Інституту вивчення війни) (focus.ua).

У звіті Інституту вивчення війни нагадали, що через удари України по НПЗ у РФ відчули дефіцит дизельного пального і тому закрили експорт з 8 липня 2026 року. Також вказано, що це сталося через низку успішних атак на середній та великій дальності і що таким чином ЗСУ перешкоджали постачати пальне на фронт російській армії (focus.ua).

Наступний ризик, що несе вагому загрозу для України, – припинення передачі розвідданих. Київ залежить від співпраці зі США щонайменше у двох питаннях: обмін розвідданими про російські наземні цілі та використання Starlink на фронті. Крім того, Трамп пообіцяв Зеленському ліцензію на виробництво ракет для систем ППО Patriot. За даними американських ЗМІ, перемовники Джаред Кушнер і Стів Віткофф у п'ятницю на зустрічі в Майамі пригрозили українській делегації припинити передачу розвідданих, якщо удари по НПЗ триватимуть (aroundprague.cz).

Тим часом медіа Axios написало, що рішення Трампа щодо дизеля РФ з'явилося після шестикратної відмови президента України Володимира Зеленського припиняти удари по російських НПЗ. Під час переговорів між

українською та американською делегацією у Майямі українцям пригрозили відключити розвіддані та нагадали, що саме в США вони купують снаряди та деяку військову техніку. При цьому спецпредставники Трампа наголосили, що удари по НПЗ шкодять не лише Путіну, а й Трампу. Зеленський відреагував на угоду по дизелю між США та РФ: сказав, що це подарунок Путіну, але не уточнив, чи буде пауза в атаках (focus.ua).

Українські посадовці розповіли The Kyiv Independent, що американські переговорники під час зустрічі звинуватили Зеленського у створенні безвихідної ситуації через його відмову припинити удари по російських НПЗ. Крім того, представники США пригрозили повністю припинити обмін розвідданими, завдяки яким Україна завдавала ударів по об'єктах на території РФ (censor.net).

Тож, як вважають експерти, дизельна угода Трампа та Путіна може сприяти пом'якшенню санкцій проти нафтопереробної галузі та додатковому фінансуванню бюджету рф для ведення війни, погіршенню відносин між президентами України та США, тиском на Україну з метою припинення атак на російські НПЗ і навіть передбачає погрози припинення надання розвідданих.

З іншого боку, ця угода не розцінюється серед експертів як серйозна загроза. По-перше, ставиться під сумнів спроможність Росії забезпечити обіцяні поставки. Росія має можливості експортувати дизельне пальне, але угода президента США Дональда Трампа з Москвою навряд чи суттєво полегшить становище покупців через малі обсяги, пише Financial Times. Більшість російських автомобілів працюють на бензині. Дизельне пальне, яке переважно використовують вантажівки та важка техніка, росіяни виробляють з надлишком. Науковий співробітник Берлінського центру Карнегі з вивчення Росії та Євразії Сергій Вакуленко каже, що російські НПЗ виробляють близько 5,8 млн тонн дизельного пального на місяць. Із цього обсягу, за його оцінками, від 1,2 млн до 2 млн тонн щомісяця можуть бути доступними для експорту (unian.ua). Навіть якби наступного місяця Росія експортувала 500 тисяч тонн дизельного пального, це становило б менш як 4 % світового попиту на нього.

За словами аналітиків, повноцінні постачання російського дизелю (на рівні близько 3 млн тонн щомісяця) стане можливим лише після завершення технічного обслуговування нафтопереробних заводів і відновлення виробництва до нормального рівня. «Якщо удари триватимуть нинішніми темпами, експортувати такі обсяги без шкоди для внутрішнього ринку стане неможливо», – каже аналітик ринку нафти компанії Seala AI Володимир Нікітін (unian.ua).

Політичний експерт Вадим Денисенко має аналогічну думку: «Вся ця історія з дозволом на закупівлю російського дизеля матиме хоч якийсь сенс тільки в одному випадку: якщо буде досягнуто енергетичне перемир'я, і Росія протягом наступних двох-трьох місяців зможе експортувати достатню кількість дизеля». За його оцінкою, через українські удари по НПЗ Росія наразі не має достатніх фізичних можливостей забезпечити обсяги постачання, необхідні для зниження цін на пальне (tsn.ua).

Економіст Віталій Шапран також звернув увагу на проблеми з паливом усередині РФ і на зобов'язання перед іншими покупцями. «... в РФ не дарма заборонили експорт дизеля, з ним там були певні проблеми навіть для аграріїв, а ще ж є контракти на постачання дизелю в Середню Азію, Монголію тощо» (focus.ua).

Як констатує оглядач The Telegraph Білл Браудер, очевидна проблема цієї угоди полягає в тому, що Росія майже напевно не зможе її виконати. «Країна, яка сама імпортує паливо для своїх вантажівок, навряд чи стане рятувати Америку. Можливо, Путін надішле одну-дві символічні партії, щоб Трамп міг оголосити про свою перемогу. Однак обіцянка постачати паливо на «світовий ринок» сформульована так, що ніхто й ніколи не зможе перевірити, чи була вона виконана», – зазначає експерт. По-друге, навіть якщо кожна тонна дійде до адресата, це майже нічого не змінить. Конкретні зобов'язання стосуються 1,8 млн тонн. США споживають близько 190 млн тонн дизельного палива на рік. Це менше 1 % від річної потреби, або приблизно обсяг споживання за три з половиною дні (unian.ua).

Політичний аналітик Володимир Горбач нагадав, що РФ обмежувала експорт дизеля на тлі проблем із нафтопереробкою та потреби забезпечувати внутрішній ринок. «... фізично віддати навіть 300 тис. тонн «негайно» Росія може лише ціною внутрішнього дефіциту або розпродажу вже накопичених запасів», – вважає Горбач (focus.ua).

Економіст Віталій Шапран припускає, що Москва може просто забрати частину пального з внутрішнього ринку та відправити його до США, щоб продемонструвати виконання угоди. «Цей крок створить додаткові черги на АЗС в РФ, але коли це Кремль цікавила доля російського населення та його інтереси», – зазначив Шапран. На його думку, для реального впливу на світові ціни Вашингтону варто зосередитися на проблемах постачання нафти й нафтопродуктів із Близького Сходу, де йдеться про значно більші обсяги (focus.ua).

Варто також зазначити, що російські поставки дадуть дуже обмежену фінансову підтримку Кремлю. За оцінкою директора європейського напрямку консалтингової компанії Eurasia Group Александра Коляндра, якби РФ експортувала 3 млн тонн дизельного пального щомісяця, за шість місяців експортери заробили б приблизно на 1,2 млрд доларів більше, ніж за чинних обмежень. Водночас, за його підрахунками, додаткові надходження до федерального бюджету Росії, з якого фінансується війна, становили б лише близько 100 млн доларів. «Роздратування України цілком зрозуміле. Але це не забезпечить суттєвого фінансового посилення російської воєнної машини», – додав Коляндр (unian.ua).

По-друге, експерти одностайно вважають, що дизельна угода не зможе посприяти зниженню цін на американському та світовому ринках.

Домовленість Дональда Трампа з Володимиром Путіним про постачання російського дизелю навряд чи суттєво знизить ціни на пальне. Аналітики у коментарі виданню CNN наголошують, що ця домовленість навряд чи призведе до скільки-небудь помітного зниження цін на дизельне паливо. За даними

Управління енергетичної інформації США, сукупний обсяг цих поставок покрив би потреби США приблизно на півтора дня ([censor.net](https://www.censor.net)).

У тому вигляді, в якому угоду представив Трамп, ціни до листопадових виборів вона, найімовірніше, помітно не знизить. Майкл Лінч з Energy Policy Research Foundation заявив: «Якщо США імпортуватимуть російський дизель, колишні покупці мусять купувати його деінде, і світові ціни залишаться на нинішньому рівні. Це трохи схоже на перестановку шезлонгів на “Титаніку”» ([aroundprague.cz](https://www.aroundprague.cz)).

Чеський аналітик Петр Лайсек з компанії Purple Trading раніше зазначив, що Росія – важливий експортер дизеля, але війна в Україні не головна причина дорогого пального. «Нинішня ситуація – результат кількох шоків одночасно, а Близький Схід становить для світового енергетичного ринку значно системніший ризик. Для водіїв результат у будь-якому разі один: якщо російські переробні потужності випадатимуть, а постачання через ключові райони Близького Сходу ускладнюватимуться, простір для подальшого зростання цін на дизель лишається дуже великим», – сказав він ([aroundprague.cz](https://www.aroundprague.cz)).

Економістка Інституту німецької економіки Саміна Султан вважає, що погоджених 300 000 тонн недостатньо, аби відчутно вплинути на світові ціни, пише Bild. За її оцінкою, цього обсягу вистачило б для покриття потреб США лише трохи більше ніж на 14 годин. Тому Султан назвала домовленість радше «символічним жестом» (ua.korrespondent.net).

Енергоексперт Дмитро Льоушкін також скептично оцінив перспективи домовленості. Він звернув увагу на загострення ситуації на світовому ринку пального, проблеми з постачанням та зростання вартості фрахту танкерів. На його думку, найближчими місяцями ціни на пальне можуть і далі зростати, а заявлені обсяги російського дизеля не розв’яжуть глобальної проблеми (focus.ua).

Політичний аналітик Володимир Горбач також вважає, що заявлені обсяги постачання російського дизеля надто малі, аби суттєво змінити ситуацію на

світовому ринку. За підрахунками аналітика, 300 тис. тонн дизеля становить близько 2,2 млн барелів. Такий обсяг відповідає трохи більш як половині добового споживання дистилатів у США. Водночас морський ринок дизельного пального становить близько 8 млн барелів на добу. За заявленим планом, Росія має негайно поставити понад 300 тис. тонн дизеля, у листопаді – ще 500 тис. тонн, а згодом – 1 млн тонн. Додатково може йтися про постачання до 3 млн тонн, залежно від стану російських НПЗ. Навіть перші три партії загальним обсягом 1,8 млн тонн, за оцінкою Горбача, покрийть лише приблизно тиждень поточного дефіциту на ринку. «Для світового балансу 300 тис. тонн самі по собі майже нічого не змінюють», – наголосив аналітик (focus.ua).

Економіст Віталій Шапран також не очікує відчутного впливу на ціни. «По-перше, 300 тис тонн в масштабах глобального ринку – це мікро обсяг, який не вплине на ціни», – зазначив він (focus.ua).

Раніше інші експерти також характеризували домовленість як переважно політичну та сумнівалися, що вона матиме помітний вплив на світові ринки (ua.korrespondent.net). Тож стає очевидним, що Росія не зможе у короткі терміни забезпечити доставку пального за домовленістю, а дизельне угода не спричинить спад цін на пальне.

Європейські лідери одразу ж прокоментували дизельну угоду та висловили свою позицію. Вони засудили укладання угоди, наголосили на посиленні санкцій та підтримці України. Очільниця європейської дипломатії Кая Каллас запевнила, що Європа не послабить тиск на Росію після домовленості президента США Дональда Трампа з російським правителем Володіміром Путіним. «Призупинення санкцій щодо російського дизельного палива надає Москві додаткові доходи для ведення війни. Зараз не час послаблювати тиск на Росію, і Європа цього не зробить», – наголосила головна дипломатка ЄС (eurointegration.com.ua).

Велика Британія висловила підтримку президенту України Володимирі Зеленському на тлі заяви президента США Дональда Трампа про необхідність

обрати нового українського лідера. Про це пише The Telegraph із посиланням на заяву міністра охорони здоров'я Великої Британії Веса Стритінга. «Ми підтримуємо Україну. Ми підтримуємо президента Зеленського», – наголосив Стритінг, виступаючи в ефірі британського телебачення. Він також підкреслив, що відповідальність за початок війни лежить на Росії, а Володимир Путін може припинити бойові дії, проте не робить цього (unian.ua). Водночас Стритінг закликав не перебільшувати вплив закупівлі російської нафти на загальну підтримку України з боку Вашингтона. «Те, чого ми хочемо, – це максимальної єдності серед союзників України», – заявив він, наголосивши на необхідності посилення економічного тиску на Росію (unian.ua). «Позиція Великої Британії не може бути чіткішою. Ми продовжуватимемо тісно співпрацювати з міжнародними партнерами, щоб забезпечити Україні військову та фінансову підтримку, необхідну для самооборони. Ми також зберігатимемо тиск на Росію за допомогою найжорсткішого режиму санкцій, який коли-небудь застосовувала Велика Британія», – зазначив речник британського уряду (eurointegration.com.ua).

Незважаючи на угоду США і РФ, уряд Німеччини ще раз підтвердив, що дизельне паливо з Росії точно не потрапить до Німеччини і підтримка України «залишається незмінною». «Наша підтримка України в її боротьбі проти агресії залишається незмінною», – наголосив речник німецького уряду (eurointegration.com.ua).

Лідерка німецької Партії зелених Франциска Брантнер різко розкритикувала підхід Трампа. «Спочатку розпочати війну проти Ірану без будь-якого чіткого плану, що призводить до зростання цін на енергоносії у всьому світі, – а потім укласти угоду саме з войовничим Путіним, щоб пом'якшити наслідки перед проміжними виборами – безсовісніше вже не буває», – заявила лідерка Партії зелених (eurointegration.com.ua).

Міністерка освіти Німеччини Карін Прієн піддала різкій критиці президента США Дональда Трампа після того, як він закликав до зміни

президента в Україні та уклав угоду про закупівлю російського дизельного палива (eurointegration.com.ua).

Зеленський також обговорив з французьким колегою Емманюелем Макроном виклики після послаблення санкцій США проти російських нафтопродуктів (eurointegration.com.ua).

Прем'єр Естонії Крістен Міхал назвав великою помилкою рішення президента США про послаблення санкцій проти російського дизпалива. «В Естонії та на засіданні Європейської Ради цього тижня варто обговорити, чи зможемо ми швидко збільшити підтримку України, щоб вона перетворила російські нафтопереробні заводи на руїни», – додав Міхал (eurointegration.com.ua).

Прем'єр-міністр Фінляндії Петтері Орпо також розкритикував російсько-американську угоду про постачання дизельного палива. «Я не думаю, що в кінцевому підсумку це матиме велике значення для Сполучених Штатів чи світового ринку», – заявив він (eurointegration.com.ua).

Прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск після розмови із Володимиром Зеленським заявив, що ніщо не зламає Україну у її боротьбі проти РФ. «Я запевнив його, що він може розраховувати на повну солідарність Польщі та Європи з українським народом», – зазначив Туск (eurointegration.com.ua).

Голова комітету з питань оборони та безпеки Європейського парламенту Марі-Агнес Штрак-Циммерманн заявила, що президент США Дональд Трамп «став на бік вбивці» після його висловлювань на адресу Володимира Зеленського. «Своїми черговими нападками на союзників та демократичні інститути Трамп послаблює Захід і завдає шкоди демократії. Так вважають і багато американців. Тому Європа має непохитно дотримуватися чіткого курсу та підтримувати Україну, адже на США наразі покладатися не можна», – наголосила вона (eurointegration.com.ua).

У пресслужбі Міністерства закордонних справ Латвії заявили, що сам сигнал Росії та міжнародній спільноті про пом'якшення санкцій є суперечливим (eurointegration.com.ua).

Колишній британський прем'єр Борис Джонсон також засудив рішення Дональда Трампа скасувати санкції проти російського дизелю, назвавши його «огидним» та таким, що фінансує злочини Путіна. Він підкреслив, що звинувачувати Україну у зростанні цін на пальне безглуздо, адже причиною стало закриття Ормузької протоки (unian.ua).

Крім того, Дональда Трампа та його дизельна угоди отримали критику від американських політиків. Колишній віцепрезидент США Майк Пенс різко розкритикував рішення Дональда Трампа скасувати санкції проти російських енергоносіїв, назвавши це «зрадою спадщини» сенатора Ліндсі Грема. Він наголосив, що такий крок фактично підживлює військову машину Путіна, тоді як Україна щодня зазнає втрат від російських атак. Пенс закликав негайно відмовитися від угоди з Путіним, запровадити суворі санкції та посилити військову підтримку України й союзників у Європі (unian.ua).

Тим часом у Конгресі США рішення про тимчасове послаблення санкцій щодо Росії викликало обурення деяких законодавців. «Це, безперечно, погано виглядає. Президент завжди виявляв моральну сліпоту, коли йшлося про Путіна. Підтримувати російську воєнну економіку – це жахливо», – сказав республіканець, член Палати представників Дон Бейкон (radiosvoboda.org).

Сенатор-демократ Річард Блюменталь, один зі співавторів двопартійного законопроекту про санкції проти Росії, назвав це рішення ганебним, заявивши, що воно принесе користь Росії та Китаю, водночас підриваючи зусилля Конгресу щодо посилення тиску на Москву. «Ця погано замаскована спроба пом'якшити хаос, спричинений незаконною війною Трампа в Ірані, лише піде на користь китайській та російській економікам і призведе до загибелі ще більшої кількості невинних людей в Україні», – написав він у соціальних мережах. Блюменталь назвав угоду «плямою на репутації нашої нації» та заявив, що вона суперечить намірам Конгресу, який нещодавно ухвалив законопроект про санкції. Він також застеріг американські компанії, які розглядають можливість закупівлі російського пального: «Конгрес стежить» (radiosvoboda.org).

Чак Шумер, Джин Шахін та Елізабет Воррен, сенатори-демократи, виступили зі спільною заявою. Вони назвали шестимісячне послаблення санкцій «повною зрадою» України, європейських союзників і національної безпеки США. «Президент має припинити свою війну з Іраном, а не фінансувати російську воєнну машину. Путін розуміє лише мову сили, а це означає необхідність посилити тиск на Росію та тих, хто сприяє її війні проти України», вважають автори заяви (radiosvoboda.org).

Деніел Фрід, колишній американський дипломат і експерт із санкцій, також розкритикував момент, обраний для послаблення обмежень. «Генеральна ліцензія, що дозволяє продаж російського дизельного пального, доходи від якого підтримують війну Росії проти України. Не надто обнадійливий початок майбутніх переговорів про завершення війни», – написав Фрід у соціальних мережах (radiosvoboda.org).

Керрі Бітсофф, колишня високопосадовця Міністерства фінансів США, яка працювала в Управлінні контролю за іноземними активами (OFAC), заявила, що цей крок свідчить про те, що Трамп ставить конфлікт з Іраном та його економічні наслідки вище за необхідність тиску на Росію. «Законодавство щодо Росії поклало відповідальність і надало можливість діяти президенту Трампу», – сказала Бітсофф. «Ліцензія на дизельне пальне показує, що Трамп ставить конфлікт з Іраном вище за тиск на Росію і, ймовірно, не має наміру широко використовувати повноваження, передбачені цим законом», – сказала вона (radiosvoboda.org).

Крім того, існує ймовірність, що угода Трампа і Путіна не вступить в дію. Члени Конгресу США планують внести двопартійний законопроект, направлений на повне блокування закупівлі нафтопродуктів у Російської Федерації. (...) республіканець Браян Фіцпатрік заявив у соцмережі X про намір винести на розгляд документ про заборону закупівель. Повідомляється, що законопроект буде називатися Ronald Reagan Peace Through Strength Act (Закон імені Рональда Рейгана про мир через силу). Документ планують винести на розгляд палати через процедуру розрядки. Йдеться про

парламентський механізм у Палаті представників, який дозволяє винести законопроект на загальне голосування в обхід профільного комітету та керівництва палати, включно зі спікером. Для цього потрібно зібрати щонайменше 218 підписів конгресменів. Фіцпатрік також поділився дописом старшої сенаторки США від штату Аляска Ліза Енн Мерковскі, у якому сказано, що кілька тижнів тому Конгрес США переважною більшістю голосів ухвалив законодавство про посилення санкцій та тарифів проти Росії (focus.ua).

Сенатори-республіканці та сенатори-демократи США оголосили, що угода президента Дональда Трампа із Росією щодо імпорту дизельного пального суперечить американському законодавству. Главу Білого дому звинуватили у тому, що це рішення було прийняте без законодавчого обґрунтування. Сенатори від обидвох партій заявили, що Трамп своїм рішенням порушив закон, який забороняє імпорт енергоносіїв доти, доки Росія не припинить свою агресію проти України. Про це пише агентство Reuters (focus.ua).

«Конгрес чітко заборонив імпорт російських енергоносіїв у 2022 році, щоб запобігти фінансуванню з американських доларів жорстокої війни Путіна проти України», – йдеться у заяві семи сенаторів. Представники Республіканської та Демократичної партії також повідомили, що адміністрація Трампа не проконсультувалася з Конгресом США і не надала жодних пояснень щодо свого рішення. За їхніми словами, саме це команда чинного президента мала зробити, перш ніж домовлятися про імпорт російського дизеля. Заяву підписали семеро сенаторів – сенатори-республіканці Сьюзан Коллінз, Ліза Мерковскі, Том Тілліс та Джон Кертис, а також сенатори-демократи Жанна Шахін, Річард Блюменталь та Рон Вайден. Її повний текст виклали у соцмережі X (focus.ua). (...) 11 жовтня, сенатор Тілліс заявив, що угода щодо дизельного палива «може бути незаконною та становитиме загрозу для життя американців» (focus.ua).

Отже, домовленість США та Російської Федерації щодо постачання дизельного пального має не лише економічний, а й суттєвий політичний вимір. Як свідчать оцінки українських і західних експертів, її потенційні наслідки для

України пов'язані з послабленням санкційного тиску на Москву, ризиками погіршення відносин із Вашингтоном і спробами обмежити українські удари по російській нафтовій інфраструктурі. Водночас сумніви щодо спроможності Росії виконати заявлені обсяги постачання та істотно вплинути на світові ціни на пальне ставлять під питання практичну ефективність домовленості. Подальший розвиток ситуації залежатиме від рішень американської адміністрації, конгресменів, реакції європейських партнерів і здатності України зберегти міжнародну підтримку та важелі впливу на Росію. Таким чином, ключовим питанням залишається те, чи стане ця домовленість інструментом для досягнення реальної деескалації, чи натомість створить додаткові перешкоди для захисту українських інтересів і завершення війни.